

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 " " "
Negyedévre 3 " " "
Egy órára 1 " " "
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

Hat hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű, többször
hirdetések alkú szerinti jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj min-
den külön beiktatásért 80 kr.

Züllő nemzeti érzés.

Debreczen város tanácsa Vecsey Imre tb. főjegyző indítványára elhatározta, hogy az aradi vértanúk mártír halálának 50-ik évfordulóján küldöttségileg képviselteti magát s a nagyemlékű hősök szobrára a város közönségének nevében koszorút helyez.

Lehetetlen, hogy a legnagyobb elismerés hangján ne emlékezzünk meg eme határozatról, mely fényes tanúbizonyságát adja a városi tanács hazafias gondolkodásának. Határozottan merjük állítani, hogy Debreczen város minden egyes polgára csakis elismerését fejezi ki e tett felett, s szívének egész melegével szentesíti a tanácsi határozat minden egyes szavát.

Igaz, hogy a tanács e határozatával csupán hazafias kötelességének tett eleget — s ha jól megfontoljuk a dolgot megkövetelte ezt magának Debreczen városának reputációja! De a jelen szomorú viszonyok között, mikor a nemzeti szellem, nemzeti érzés nap-nap után kezd közömbös — ismeretlen fogalom lenni, kétszeres fontosságot kell neki tulajdonítani!

Debreczen város tanácsának hazafias cselekedetét például állítjuk a többi nagy magyar város elé, hogy azok is hasonlóan cselekedjenek.

Szomorúan konstatáljuk ugyanis minden nap, hogy az aradi gyásznapi ötvenedik évfordulója iránt végtelen csekély érdeklődést tanúsít az egész ország.

Az a nap, mely örökös és el nem feledhető gyászt hozott a magyarra, az üzér-ség és anyagelvűség korszakában olyan szürke hétköznapná változott, a melyen még imádkozni sem kell a magyarnak. Azok a közönséges lelkek, kik egy kis jólétért készek akár a históriát meghamisítani s a kik csak azért, hogy a hatalomnak kedvébe járjanak szívesen borítanak fátyolt nemcsak a maguk, de a nemzet multjára is, különösen működnek az aradi gyásznapi jelentőségének elcsempészésén.

És a mai magyar nemzet, melynek testét a korrupció férgé már összerágta, nem tiltakozik ez ellen, sőt egész megadással néz a történelmi elő.

Az egyik része nemzetünknek azt mondja, hogy lojalitásból csak csendesen, belsőleg ünnepel. A másik, a nagyobb és veszedelmesebb pedig nem mond semmit, hanem durva kegyelenséggel siklik át a nemzeti tradíciók felett.

Végtelenül szánalmas azoknak okoskodása, kik lojalitásból hazafiátlanok. Királyunk, ki tiszteli nemzetünk törvényeit hagyományait és emlékeit, nem kívánta és nem is kívánja, hogy az ő személye iránti tekintetből tegyen valaki valamit érzelmei és meggyőződése ellen. Hiszen már eddig számtalanszor bebizonyította, hogy a történelmet úgy fogja fel, a mint azt a nemzetek sorsa megcsinálta, azt a saját nimbuszának nagyobbitására megváltoztatni tiltja szívének nemessége.

Nem, hazug hazafiak nem! A király

örizkedik a ti lojalitásoktól, s veletek egyáltalán nem rokonszenvezik. A ti szívetek, a ti érzésetek romlott, a ti magyar szívetek lett mindörökké idegen.

Hasonlók vagytok a másik részéhez nemzetünknek, a mely a mindennapi — nem életküzdelem — de kufarkodás és aljas anyagi vágyak miatt vetette le nemzeti érzését, mint egy rongyos kabátot. Összeilletek amazokkal, sorsotok bizonyára egy lesz.

Tanuljatok Debreczen város tanácsának határozatából! Tanuljatok abból hazafiasságot, önérdek nélküli lojalitást. Ez az igaz lojalitás, nem pedig az, a melyet ti farizeus módra hirdettek!

Véssétek szívetekbe ezt a példát s ne feledjétek el. Züllött erkölcséteket igyekezzetek bűnbánóan megtisztítani, mert vést és romlást hoztok erre az országra, melynek támasza tisztán az erős nemzeti szellem, mely a legviharosabb századokban is őre, támasza volt népünknek.

Zarándokoljatok el az aradi Golgotára, hol lélekben és testben megtisztít benneteket az az impozáns kegyelet, a mely különben nélkületek is körül fogja venni nagy vértanúink emlékezetét.

És ha visszatértek a szent helyről, hirdessétek a régi hazugság helyett azt a nem új igazságot, hogy Magyarország csak úgy tartja meg nemzet jellegét, úgy nem vesz el a kozmopolitika áramlatokban, ha polgáraiban megvan az erős nemzeti érzület, ezzel együtt hősei és vértanui iránt a kegyelet.

S. B.

Petőfi, a hü alattvaló.

— A «Debreczen» eredeti tárczája.

»Hát e falak közt hangozának Nagy szavad oh Kőlcsey?»

— kérdezte Petőfi Sándor 1846-ban, mikor a Szatmár-megyei táblabírák híperloyalitása felhaborította az ő féket nem ismerő, szabadsárgért langoló lelket.

Vajjon, ha Petőfi nemcsak az örök igazság és nyit őszinteség prófétájaként az igaz emberek lelkeiben élne örökké, hanem ott hagyó hébe-korba a fejelegyházi csatásikon rejtőző földi lakásait végig hallgatná az ő emlékezetére, dicsőítésére rendezett ünnepélyek szónoklatait: mit szólt volna a mult vasárnapon arra a poharköszöntőre, mely épen azon megszentelt falak között Nagykarolyban egy ünnepelt újabb magyar költő ajakáról elhangzott?

A nagykarolyi Kőlcsey-egyesület jeles elnökeivel Nagy László alispánnal — a »Zsadányi István« nagy tehetségű szerzőjével az élén, lélekemelő szép ünnepélyt rendezett ez alkalommal a Petőfi-társaság felszólítása következtében; díszülés volt a város háza nagy termében, emléktáblával jelölték meg ama három legnevezetesebb helyet, mely Petőfi nagykarolyi időzésével s Juliával való

halhatatlan szerelmők történetével legszerve-
sebb kapcsolatban áll; előző este természetesen kivilágították a várost, a leérkezett Petőfi-társaság tiszteletére, vasárnap délután pedig következett a »magnum aldum«, az elmaradhatlan disz-csébéd, a vármegyeház nagy termében.

A vármegyeház ment ugyan renováláson keresztül Kőlcsey és Petőfi óta, de a nagy terem szent falai ma is abban a régi tiszteletgerjesztő állapotban hallgatnak, mint ama nagy időkben Csak a hangok változnak itt, miket az öreg falak türelmesen vetnek vissza.

Hát e falak közt mondott Bartók Lajos, a Petőfi-társaság elnöke, kiváló tehetségű költő, vasárnap délután felköszöntőt, melyet az ott egybesereglett irodalmi és társadalmi notabilitások, törvényhatóságok küldöttjei s Szatmár-megye székvárosának és vidékének legszebb virágszájai nagy figyelemmel és odaadással hallgattak. Sok szellem és sok igazság volt ebben a szép felköszöntőben, többek között igen helyes és találó megjegyzés volt az, hogy Petőfi aethetikai méltatása még megoldatlan irodalmi feladat. A felköszöntő fordulójánál azonban olyan terre csapott a Petőfi-társaság lángbuzgalmu alelnöke, amely eddig »terra incognita« volt előttünk s amely terén az okoskodásnak le-

hetetlen volna őt másként követnünk, mint Petőfi nevéhez fűződő összes hagyományok teljes mellőzésével. Azt állította ugyanis Bartók: »Petőfit csakis a politikai viszonyok kényszerítő hatása ragadtatta arra, hogy ő oly élesen megtámadta a nemességet, a főnemességet, sőt a királyt és az uralkodó házat is; holott ő loyális felfogású és monarchikus érzületű ember volt; ép úgy, mint Bánkban elégedetlenjei, kik csak az idegen befolyást, a rossz tanácsadókat nem bírták eltűrni, de a király fölött személye iránt határtalan szeretettel és odaadással viseltettek. — Így volt Petőfi is. Bizonyosság erre V. Ferdinándhoz írott költeménye, melyben az őszinte szeretet és sajnálat hangján szól a királyról, kit rossz tanácsadók visszatartanak attól, hogy megtegye mindazt a jót, a mit népeért tenni szeretne.« Beszéde további folyamán azt fejtette a szónok, hogy »ma már tárgyaltanok volnának Petőfi e nemből dolgai, mert ma megváltoztak a viszonyok stb. és ma már a főnemesség és nemesség együtt érez és küzd a néppel.«

Mennyiben felel meg ez az utóbbi kifejezés az 1848-iki törvényekben gyökerező polgári egyenlőség evangéliumának s a demokratikus felfogásnak: erről nem is vitázom; ez tiszteletreméltó egyéni ízlés dolga s

Debreczen, szeptember 27.

A képviselőház ülése. A képviselőház holnap — csütörtökön délelőtt 10 órakor tartja első ülést. Az országgyűlést elnapoló és ismét egybehívó királyi kezzel írt felolvasása után az elnök be fogja jelenteni Fehérvári Karolynak a szünet alatt bekövetkezett halálát; ezután befogja mutatni az új képviselők mandátumait. Meg pedig: F a s s i e Tódor (Magyar-Cséke) Vészi Józsefét (Szászsebes). P o n o r i Sándorét (Hatszög), gróf Bethlen Balintét (Bethlen) és V ö r ö s m a r t h y Bélát (Zámbockrét). Bemutatásra kerülnek továbbá a kérvények is. A Ház legközelebbi munkarendjére nézve a miniszterelnök fog előterjesztést tenni, aki tegnap már Bécsből Budapestre érkezett.

Az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt K o s s u t h Ferencz elnöklété alatt a pártértekezletet nem 28-án reggel, hanem 27-én, már ma este 6 órakor tartja meg a kör helyiségében: József körút 31 b. szám alatt az I. emeleten. Ez értekezletre a párt tagjait megjelenni kéri az elnökség, mert igen fontos ügyek kerülnek napirendre. Az értekezlet azért nem tartható meg 28-án reggel, mivel a képviselőház ülése már délelőtt 10 órára van hirdetve, s így nem lenne elég idő a napirenden levő kérdések elintézésére.

A Hentzi-ügy. Az ugynevezett Hentzi szobor ügy már csütörtökön, az őszi ülésszak megnyitó ülésén bevönul a képviselőházba. A függetlenségi pártok Eötvös Károly körül csoportosuló tagjai ugyanis, mint értesülünk, a legelső ülésen felvetik a Hentzi-kérdést. És pedig, úgy halljuk, kétféle formában is. O l a y Lajos szót fog kérni a napirend előtt a Hentzi-szobor athelyezési ünnepségén történtek miatt éles támadást intéz a kormány ellen. Alkalmassint követni fogja őt a felszólalásban E ö t v ö s Károly is. Majd az elnöki előterjesztések során, a midőn P e r c z e l Dezső elnök bemutatja a Hentzi-fele nemzeti sérelemért elégtételt kérő petíciókat, újra szót emel O l a y Lajos indítványozni fogja, hogy ezekről a kérvényekről előzetesen, legkésőbb tizenegy nap alatt jelentést tegyen a kerényi bizottság; a kérvényeket pedig nyomban a jelentések benyújtása után tüzze ki a Ház napirendre.

A párisi kiállításról. Eötvös Károly a budapesti törvényhatóságnak e hónap 13-án tartott közgyűlésén tudvalevőleg interpellációban felhívta a tanács figyelmét, hogy tekintve

a Drayfus-ügyet: Budapest részt vegyen-e a párisi kiállításon. — A polgármester válaszul az interpellációra. Mivel azonban Eötvös Károly az interpellációt a tanácshoz intézte, a tanács tegnap rendkívüli ülésén így állapította meg a válasz szövegét: A közgyűlés elhatározta, hogy a főváros a párisi kiállításon képviseltesse magát és a tanács hatálat semmi okot arra, hogy most ellenkező javaslatot tegyen a közgyűlésnek.

Két miniszter. Darányi és Hegedüs miniszterek feladatuk magaslatán állanak, a midőn a szociális kérdés megoldására nézve, együttesen mindent megtesznek. Darányi miniszter felhívta a keresk. miniszter figyelmét azon kérdés megfontolására, milyen módon volna lehetséges azon vasúti, hid és közút építési munkákra, amelyeket eddig szakképzett hazai munkások hiányában jobbadán külföldi begyakorlott munkások végeztek, a hazai munkásokat rászoktatni, betanítani s így e munka alkalmakat is a hazai munkások részére biztosítani. Hegedüs keresk. miniszter készséggel tett eleget Darányi óhajlásának s megfelelően utasította közegeit, hogy a hid alapozási, köfajtási, termeszkő, falazási, a aguti stb. munkálatoknál különös gondjuk legyen a hazai munkások begyakorlására, hogy így a hazai munkásoknak módja és alkalma legyen a kellő jártasságot megszerezni s így fokozatosan az olasz stb. szakképzett munkások helyét a magyar munkások foglalhassák el. Darányi ezen kezdeményezése s Hegedüs intézkedéséből kitetszik, hogy nagyon helyesen fogják fel a munkáskérdést s azt akarnak biztosítani a munkásoknak, a mire annak szükség van: munkát.

Tüntető séta. A szociálisták megismétlik vasárnapi sétatájkukat s e célból tegnap este az összes gyárak előtt felhívásokat osztottak szét. A felhívás szerint a munkások az Andrássy uton a nagy kört és Váci Kört közti belső részén sétálnak. A rendőrség nagyban készül a tüntetés idejére. A holnapi tüntetés még nagyobb szabásúnak ígérkezik a vasárnapinál. A munkások a gyárakból munkáról jövő munkásszubonyokban vesznek részt a sétán.

A magyar-román-ügy. A román-magyar közlekedés eszméje egyre nagyobb hullámokat vet és egymásután megszólaltatja a memóriáidisták a. — A mult héten G e o r g e P a p d e B a s e s t i (magyarul illésfalvi Pap György) nyilatkozott róla a nagyszabeni Tribuna hasábjain és ter-

mésztesen elítélte, — ma pedig Coroianu Gyula kolozsvári ügyvédet, a felosztott román nemzeti komité tagját és ugyancsak a memorandum pör szereplőjét szó altatja meg a nagyszabeni újság. Coroianu nagy történelmi apparátussal ismereti a román-magyar békítési eseket, a melyek közül a legérdekesebb s a magyar közönség előtt a legkevesebb ismeretes az, mely 1894 tavaszán folyt le, még pedig a W e k e r l e k o r m a n y i n i c z i a t i v á j á r a. Ennek történetét így adja elő Coroianu: »A magyar kormány Hieronymi belügyminisztert, a román nemzeti komité pedig engem (Coroianu) küldött ki, hogy békítési vagy legalább közlekedési kísérleteket tegyünk a magyarok és románok közt. A történelem fogja regisztrálni ezeket a vitákat, a miket mi szörül szóra felejgyeztünk. Annyit azonban indiskréció nélkül is elárulhatok a román közönségnek, hogy Hieronymi miniszter ur ajánlatában benne volt néhány magassabb állás a kurián és egyéb felelviteli hatóságoknál, kétharom román főispán, egységes válvsztásitörvény, a melyet azonban a románok hozzájárulása nélkül alkottak volna meg. — Továbbá mint ennek a természetes következtetését: a memorandum pörtől és t várhattuk volna, mely akkor mint Damokles kardja lebegett fejkünk fölött.

A román nemzeti párt azonban — írja tovább Coroianu — mind a mellett nem fogadta el ezt az ajánlatot. Miután pedig szerinte a magyarok jó szántukból sohasem fogják a románok nemzeti jogait elismerni, — Coroianu azt tanácsolja az aradiaknak, hogy ha már belépnek, csak a román nemzeti program alapján, mint román nemzeti ségi párt vonuljanak be a magyar parlamentbe, Első követelésük pedig legyen: annak a rendeletnek a visszavonása, a melylyel annak idején Hieronymi belügyminiszter az ugynevezett román nemzeti komité felosztatta.

Árvíz. A földmívelésügyi miniszterhez beérkezett újabb jelentések szerint az árvédelmi helyzet a Duna mentén most már megnyugtatóbbá vált és még csak az alsó szakaszon, melyre a megáradt Dráva és Száva vize is hatással van, kell majd fokozottabb védelmet kifejteni.

legfőbb arra mutathatunk rá, hogy Petőfi, a nép szülője s jogainak előharcosa, bizonyára sirjában is megtordul arra a jogosulatlan megkülönböztetésre, hogy Magyarországon még mindig volna főnemesség, nemesség és nép; s hogy az ő aegise alatt a fertálmagnások nevetséges czimkorságát legyezgetik. — De semmi módon nem hagyhatjuk szó nélkül azt, hogy P e t ő f i t, a f o r r a d a l m á r t, a minden ízében forradalmi költőt fennen ragyogó magas piedesztáljáról a loyális alattvaló alatt guggoló sámedlijére ültesse le valaki s e zel együtt megfossa leggyönyörűbb forradalmi költeményeit s a zsarnokság elleni gyűlölettel szinte tüzet okádó felséges kitörést egyetlenegy tulajdonságtól, a mi azoknak becsét ad: a lélek legbensőbb mélyében fakadó igaz őszinteség mindennél drágább gyémántjától. S hogy az a valaki épen a Petőfi-kultusz egyik leghivatottabb sáfárja, a Petőfi-társaság alelnöke legyen.

Csodálatos, hogy annyi sok darab közzül a mi önként kínálkozik, épen ezt az egy verset szemelte ki a Petőfi-társaság alelnöke, hogy ezzel a többi agronüssé. »A királyok ellen«, »Szent sir«, »Magyar vagyok«, »Első esküm«, »A majtényi sikon«, »Kard és láncz«, »Meddig alszol még hazám?«, »Olaszország«, »Beaurepaire«, »A királyokhoz«, »Készülj hazám!«, »A király és a hóhér«, »Rákóczi«, »Ausztria«, »A király esküje«, »Republica«, »Forradalom«, »Vérmező«, »Élet vagy halál«, »Itt a nyílom mibe löjtem?«, »Akasszatok öl a királyokat!«, »Az apostol« stb. örök

becsü nagy alkotásai háttérbe szorulnak tehát s mint a gyermek a bemohosodott, penészes aranyak közzül a csillogó rézpenzt választja, nem azokat tartjuk igaziaknak, hanem az »V. Ferdinándhoz« czimzett s a költő által műveiből szándékosan kihagyott darabot. De hogy mennyire kongó réz ez a vers s hogy mennyire nem »loyális« és nincs benne a felhozott szeretet és odaadás, hadd álljon itt az egész költemény:

V. F e r d i n á n d h o z.

Igaz-e királyom,
A mit mondogatnak?
Nalad hire sincs a
Szabad akaratomnak.

Megtened te mindent
A magyar javára,
Csak hogy titkos önkény
Korlátokba zára.

S nemcsak közdolgokban
Vagy te korlátozva;
E gyalázatos kény
Elhat tenlakodba.

A mi örömdnek
Volna kutforrasa,
Elzárják előled
Hogy szemed se lássa.

És kinek, kinek vagy
Ilyen szoiga-rabja?

Szolgádnak, királyom,
Ki rajatod lopja!

Ha ez így van: scrsod
Szivemből sajnálom...
Ugy nézz a szemembe
Jó öreg királyom.

És ezt a komázást tartja a Petőfi társaság alelnöke Petőfi olyan megnyilatkozásának, mely a király iránti szeretet és odaadás — szóval a hű loyális — forrásából fakad.

Irt Petőfi ennél szebben is a királyról a »Védegyleti dal« végén:

»S a király, a honnak atyja,
Mint valóban jó atyánk,
Kerjait kiterjesztendi
És az áldást mondja ránk.«

De ezt a kegyetlen megerőltetéssel kiszorított négy sort lehet tulajdonképeni értékénél s jelentésénél többre tennünk, mert ez utóbbi versben a költő igazán »kötött marsutával« dolgozott. Ő maga is sajnálta később s köteté őt szintén kihagyta.

S most fel van adva a probléma: ez a pár conventionális sor-e az igazi Petőfi, vagy a melyik a forradalmi dalok egész gyöngy-sorozatában megszólal? Amabban a két jelentésten kis darabban fanyarul, észrevehető kedvetlenséggel, emezekben tüzzel, lelekkel, szivből jövő, szivhez találó meleg közvetlenséggel?

M o h á c s r ó l Németh Lipót min. biztos jelenti, hogy az erősítési munkálatok sikerre vezettek.

K a l o c s á r ó l pedig a sárközi társulat igazgatója tavorozza, hogy a veszély elhárítottak tekinthető.

A z a l s ó c s a l l ó k ö z i területen a megnyitott zsilipeken és töltéseken és töltésvágásokon a kiáradt víz gyors lefolyást talál és a hatás már eddig is mutatkozik, 8—10 nap alatt pedig az előtöltött terület legnagyobb része a víztől megmenekül.

A C s e p e l - s z i g e t e n, a mint értesülünk, a bekövetkezett apadás folytán a védelmet tegnap beszüntették és a rendes töltések építését ismét megkezdték.

Október 6.

A mi kedves Hazánk Erdélyi «Rikántuli Honvédegylete» egyik agg honvédharcos vezérférfiát dr. O t r o b á n Nándortól következő lelkes level érkezett ma a «Debreczen» szerkesztőségéhez:

Felhívás.

1849-es Honvéd-bajtársak!

Október 6-ika közel. Közelg 50-ik évfordulója dicső vezéreink martir-halálának. Kötelességünk megjelenni Aradon, az ott tartandó gyász-istentiszteleten.

A kinek lelkében a 49-es szabadságharc emléke még él; kiben a 49-es szellem végső szikrája még ki nem aludott, az eljön, annak el kell jönnie. Jöjjön el, a ki csak teheti és segítse utra azt, a ki nem teheti.

Zarándokoljunk el még egyszer és utoljára azon helyre, hol nyugosznak drága poraik, Értkezünk még egyszer dicsőült szellemökkel s röjjük le a kegyelet adóját emlékük oltárán.

Azután pedig nyugodt lélekkel távozva mondjuk el a koszorús költővel:

«Gsend s viharban szent hazánk!

Megfizettük mind, mivel csak tartozánk.»

Brassó 1899. Sept. 22.

Dr. Otoobán Nándor
49-es harcros.

Petőfi épen azért «különb legény, mint a többi dúdoló a sártekén», (mint Arany Byronról mondja.) mert neki minden szava, minden tette, minden parányi bétűje lelkének igaz tükör, mely erkölcsi alapon megingathatatlanul álló szikla-szilárd jellemének egy-egy darabja; ezért minden verse olyan, mint a kristálytiszt forrás gyöngye: mély és átlátszó. Egy-egy súlyosabb vád alig érhetné Petőfit, mint az, hogy az ő forradalmi költeményei csak a politikai viszonyok szüleményei s hogy azok nem a Petőfi tulajdonképeni érületének kifejezései, hanem — a mi azokat létrehozta — csak magára erőltetett hangulat, egy alapjában loyális alattvaló affectatioja.

Hát hiszen lehet, hogy Petőfi tévedt, de oly lángelmének, mint Petőfi volt, még a tévedése is nagybecsű, nagy jelentőségű. Semmi esetre sem szabad azt megmásítani, mert ő elég nagy arra, hogy nem szorúl sem szépitésre, sem mentegetésre.

Ugy tökéletes, ugy igazán Petőfi: Petőfi, a mint volt; a mint Isten és saját lángelmeje megteremtette. S hogy ő alapjában loyális alattvaló lett volna s hogy — akár ma, akár máskor — respektálná — és egyáltalában létjogosultsággal bírónak elismerné — a főnemességét és nemességét: ezt nem hiszem el még a Petőfi-nevéről nevezett társaság alelnökének sem. Én másként ismerem Petőfit.

Benedek János.

KÜLFÖLD.

Szocializmus Oroszországban. Az évi rigai munkászavargások nem kevésbé ijsztették meg az orosz kormányt, mert ily nagymérvű munkáskihágások Oroszországban eddig ismeretlenek voltak. A belügyminiszter tehát az orosz csendőrség parancsnokát kiküldte a helyszínre, hogy a mozgalom jellegét tanulmányozza. Pantelejew táborok vizsgálatai alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy a mozgalom nemcsak szocialista, hanem egyúttal forradalmi alapon is nyugszik. A táborok most nagy okmányanyaggal visszaérkezett Szt.-Pétervárra és Goremykn miniszternek jelentést tett utjáról.

A birodalmi tanácsnak valószínűleg már legközelebb törvényjavaslatot fognak beterjeszteni, a melynek értelmében a legerélyesebb intézkedéseket rendelik el a munkások körében mindinkább észlelhető szocialista propaganda ellen.

(Ha ez a nagy kolosz, az orosz nép, a mely az abszolút hatalom alatt élve, eddig nem is érezte az elnyomás súlyát — megmozdul: mi lesz akkor? ... Bizony! ha a nihilizmus élszántására és tetteire gondolunk — nem kicsinyelhetjük az oroszországi szocialista mozgalmak súlyát és terjedelmét. Szerk.)

A kegyelem törítő hatalma. A szerb király, P a s i c s n a k, a kit a rögtön ielő bíróság öt évi kötöttségre ítélt, megkegyelmezett a Pasics rendkívül hálás hangú köszönő táviratban köszönte meg a király kegyet. Telegrammja szó szerint a következő:

Sietek, hogy ebben a réám és családomra nézve oly ünnepies és boldog pillanatban kifejezzem felségednek legőszintebb és leghivebb alattvalói köszönetemet azért a végtelen nagy kegyért, a melylyel ön, trónjának mavasságából ragyogva, engem bevilágított és elragadt. A határtalan hála hatása alatt ezenel kinyilatkoztatom ünnepiesen, hogy szakított zajos politikai multommal és a jövőben minden tevékenységemet az allami rend megszilárdítására fogom fordítani, a melyet felséged 1897-ben világosan körvonalozott és a mely hála felséged edes atyja, Mián király ő felsége, a szerb hadsereg főparancsnoka buzgó és energiku, közreműködésének — a trónnak és a hazának oly sok hasznát szerzett. Fogadom még egyszer, hogy hátralevő életemet egyedül királyom és hazám szolgálatának szentelem és ostorozni fogom a zavargó elemeket, a melyek akár szóval, akár tettben a fonnálló allami rendet és az ország békéjét akarják fölforgatni. A magam és családom nevében még egyszer szívem legmélyéből jövő köszönetemet fejezem ki felséged nagy kegyért és kiáltom: Éljen Szerbia reménysege, a mi urunk és királyunk, Sándor ő felsége. Az Obrenovic-háznak és felséged trónjának leghivebb és legalázatosabb szolgálója — P a s i c s N i k o l a.

Pasicsnak, a radikális párt egykori hatalmas vezérének ez a telegrammja csak kiegészíti a törvényszék előtt tett minapi vallomását, ez is, a köszönő távirat is mutatja, hogy Pasics teljesen megtört s ve e beláthatatlan időkre megvannak törve a radikálisok.

A Transzvali ügy. L o n d o n b a n vasárnap népgyűlést tartott a békepart: a gyűlést azonban megzavarta a háborupárt, a mely szóhoz sem engedte juthatni a béke szónokait, a kik mind elítelik a Transzvallal való háborút. A tüntetők azonban eljénesték Chamberlaint, vallukra emelék a jelenlevő katonákat, kibontották az angol lobogót, harci dalokat énekeltek s a békepart embezeit csak a rendőrség tudta megvédeni a bántalmazástól. Egyes lapok azt írják, hogy a tüntetést Chamberlain rendezte, csak hogy a királyon és Satsbury előtt, a kik a béke hívei, elmondhassa, hogy: a nép akarta, Isten akarta. Az angol lapok azt is jelentik, hogy pénteken, mikorára a döntő miniszternertanácsot összehívták, hatalmas tüntetés lesz a háboru mellett s a nép egyértelműen követelni fogja a háboru, tehát hozzájárul kormányra erőszakoskodásához.

A transzvali ügygel kapcsolatos s erre

való tekintettel fontos egy felhivatalos hír, a mely szintén Londonból érkezik s a mely azt jelenti, hogy az Afrikára nézve kötött a n g o - n é m e t s z e r z ö d é s t legközelebb vagy egészben, vagy főbb részleteiben közléstesszik. A szerződés tartalmáról keveset tudnak, csak egy főpontjáról beszélnek, a mely lehet-égesnek mondja, hogy Angliá meg szállja a Delagoa-öböl. A szerződés megállapítja tovább, hogy Angliá milyen körülmények közt teszi ezt meg s milyen álláspontot foglal el majd Németország. Angliá a Delagoa-öbölre most alkuszik Portugáliával s mivel Portugáliá ezt a fontos pontot nem akarja bérbe sem átengedni, Angliá a német-angol szerződés publikálásával pre-sziót akar gyakorolni Portugáliára. Angliának a Delagoa-öbölre föltétlenül, szüksége van, mert Transzvallt innen gyorsan és biztosan leverheti. A burok tudják, hogy ha a Delagoa-öböl angol kézre jut, akkor Transzvall elveszett. (Egyik erőszak szüli a másikat. Szerk.)

Oszták kormányválság. A válság még mindig nem oldatott meg. Lichtenstein háttérbe szorult és most Chlumecky báró áll előtérben. Ő felsége tegnap több politikust fogadott, köztük Chlumecky bárót is. Annyit mondanak, hogyha Chlumecky elvállalja egy hivatalos miniszterium létesítését, mert parlamentáris miniszterium alkotását nem tartják lehetőséget azonnal közölni fogják a miniszteri névsort.

Ferdinánd bolgár fejedelem tegnap több óráig tartó látogatást tett Goluchowski gr. külügyminiszternél.

Háboru Szudánban. S z u d á n b a n nemsokára ismét véres harcok lesznek. Kairóból jelentik ugyanis, hogy a kalifa ellen szervezett újabb expedició már elindult s K i t c h e n e r b a s a szirdár is Omdurmanba utazott, a hol parancsait ki fogja osztani. A kalifa Dsabel-G dis mellett ütött erős tábor s ugy látszik, itt várja be az ellenfél támadását.

A belgrádi ítélet. Az orosz sajtó a belgrádi rögtönítélő bíróság ítéletét tulszigorúnak mondja. A S z v j e t megokoltnak találja K n e z e v i c s kivégzését, mert a volt király ellen intézett gyil-os merénylettel súlyos bünt követelt el, de a többi elítélre nézve teljesen egyetért a többi lappal. P a s i c s megkegyelmezése a nevezett lap szerint jó és nemes cselekedete S a n J o r királynak. A N o v o j e V r e m j a arra a következtetésre jut, hogy M i l á n királynak el kellene most hagynia szerbiát.

A Fülöp-szigetek. A New-York Herald-nak azt jelentik Washingtonból, hogy azok a szigoru rendszabályok, a melyeket az Egyesült Államok a Manilába való bevándorlásra alkalmaznak, külföldi kormányok részéről sok nem hivatalos kérdéskösdést vont maga után. A Fülöp-szigetek vámtarifája is sok magyarázatra adott alkalmat diplomáciai körökben.

H I R E K.

Felhívás olvasóinkhoz

»A Petőfi-Ház» létesítése érdekében.

A nemzeti kegyelet, mely Petőfi Sandor dicsteljes halála 50-ik évfordulója alkalmával az országosünnepelésekben oly fényesen nyilatkozott meg, most törekszik megmutatni mély és szilárd jellemét az által, hogy legnagyobb magyar költőnk nevének, ereklyéinek, művei dicsőségének, lezsméi világa terjesztésének egy díszes csarnokot kíván emelni, diszél a főváros és az egész országnak; a „Petőfi-Ház»-at.

Tudvalevő már igen tisztelt olvasóink előtt is, hogy a kormányzat, ép úgy mint a főváros, egyként sietett magáévá tenni a «Petőfi-Ház» eszméjét, mert a nemzeti élet e kiváló zászlóvivője azonnal állították, ho y ennek megvalósítására nem pusztán kegyeleti tény, hanem a mily feonkölt, szintoly gyakorlati becső kulturpolitikai követelmény is, a nemzeti közművelődés erőteljes fejlesztésére.

Pantheont emelni egy világhódító magyar költői alak és irodalmi eszméi propagálására: ez a leggyőzedelmesebb hódító politika, mely csakis elismerés és barátkozás szerez nekünk az egész művelt Nyugaton, de gancsot vagy elenségeskedést nem szülhet sehol.

Ehez a kulturpolitikához — a magyar kormány és Budapest székesfőváros után — hozzá csatlakozni a magyar nemzeti titársadalomnak is elengedhetetlen erkölcsi kötelessége.

Hisz Petőfi az ő fényes költő szellemének örökbecsű kincseivel a magyar nemzet összességét ajándékozta meg, illő hogy e nemzeti közkinccsek és az ő kegyeletos emlékezete, a magyar nemzet együttes áldozatkészességéből létesülő Petőfi Házban leljenek örök otthon!

Egy magyar szívű, bar még német ajku község hazafias vezérémbere, a Petőfi-Ház alapjához pénzdományával ekként járul: «A Petőfi-Ház létesítésével a magyar nemzet önmagát becsüli meg!»

Bar jól udjuk mi, hogy a magyar társadalom áldozatkészége sok oldalról van igénybe véve, de számíthatunk ezuttal is tisztelt olvasóinknak neves ügyek iránt mindig megnyilatkozó áldozatkészességére. Nem kívánjuk mi, hogy ki-ki erején felül áldozzon, de kérjük, hogy mindenki erejéhez mérten hozza meg az alkalmával, ha mindjárt fillérekben is, igaz hazafiai áldozatot, hogy majd a Petőfi-Ház alapító letételénél elmondhassuk: «Építette az egész magyar nemzet!»

Mai nappal tehát rendszeresen bevezetjük a gyűjtéseket a Petőfi-Ház javára olyképp, hogy a befolyt hazafias pénzdományokat lapunkban nyilvánosan és neveszólóan nyugtazzuk és azokat minden hó végével a kezeléssel végleg megbízott Pesti hazafias ötakarék pénztár-hoz szolgáltatjuk be.

Ismételjük Jókai Mór és Bartók Lajosnak az ügyben nem régen a magyar nemzethez intézett lelkes szövege e jellemző szavait: «Nem egy-egy nagy örszény ezrei, hanem ezek fillérei segítsék felépíteni a Petőfi-házat!»

Hazafias tisztelettel

A szerkesztőség.

* **Árverés a városnál.** Debreczen város makk termését nyilvános árverésen adták el ma délelőtt a közgyűlési tszrenben tartott árverésen.

* **Nyugalomba vonuló tisztviselő.** Egy érdemekben megőszült városi tisztviselő vonul a napokban nyugalomba, Kaderász Gábor polg. biztos, ki harminczegy esztendeig szolgálta hűségesen a várost, e közül 28 esztendőt töltve a rendőrségnél. Hej! de sok becsipelt jogásznak fogta pedig partját Kaderász bácsi — de sok szegény ember baját igazította el jészivűen, igazságosan. Bizony nagy idő az 31 év. — Hogy pedig némileg fogalma legyen az érdeklődőknek, hogy milyen és mennyi munkát végezhetett el ennyi idő alatt a derék tisztviselő, egy érdekes kis statisztikát mutatunk itt be. Huszonnyolcz évet töltött a rendőrségnél, 28 év alatt volt éjjeli szolgálata 1750, mi kitesz 2 $\frac{1}{2}$ évet, Ha átlag csak négy csavargót, tolvajt, betörőt stb. tartóztatott le éjjelenként ügyszáma összesen 7000-et tesz ki, a mely esetről ugyanannyi jelentést kellett írnia. Átlagos számítás szerint a vásár- és ünnepnapokat nem számítva 8540 napot töltött a rendőrségnél mely idő alatt, ha ügyes-bajos dolgokban naponként csak 3 kiküldetést számíthatunk, mi pedig a helybeli rendőrségnél bátran számítható, ugy ebben 25620 alkalommal volt

részze, ha pedig azt számítottuk, hogy naponként csak 5 ügydarabot intézett el úgy azok száma 28 év alatt éppen 42700-at tesz. Ime, ennyi dolgot végzett körülbelül Kaderász bácsi, no de el is mondhatja magáról, hogy ő jól megérdemelt nyugalomba vonult. Kísérje nyugalomba kartársai nagyrabecsülése s a jól végzett munka édes érzete.

* **Uj közjegyző.** Az igazságügyminiszter, mint tudósítónk táviratban közli velünk, Balogh Géza zilahi közjegyzőt Debreczenbe helyezte át.

* **Esküvő.** Farkas Gábor honvédbuszár főhadnagy, a Mátai népszerű biztosának Farkas Bertalan fia, tegnap esküdt örök hűséget Fényes Balázs csokaji földbirtokos szép és kedves leányának Irmának. A házasságkötés után az anyakönyvvezető hivatalban jelen volt ref. lelkes egyháziilag is megáldotta az ifju pár frigyét. A lakodalom szűk családi körben folyt le, a mely után az ifju pár a Farkas Gábor új állomáshelyére Bpestre utazott.

* **Meghívás.** A debreczeni ev. ref. egyház tanácsstermében 1899-ik szeptember hó 28-ik napján du 4 óraker tartandó gazd. biz. ülésbe. Targy: folyó ügyek.

* **Vesztett eb garázdálkodása.** Néhány héttel ezelőtt erelyes rendeletet adott ki a debreczeni főkapitányság a vestett ebek garázdálkodása ellen. A rendeletnek lett is fogantatja, a mennyiben valóságos irtó háboru indult meg a gyanus ebek ellen. Pár nap óta nem is hallottánk a vestett ebek garázdálkodásáról. Ma azonban újabb eset fordult elő, mely azt bizonyítja, hogy az ellenőrzés és szorgos vigyázat dacára is kóborognak a városunkban a vestett ebek, tegnap delután a péterfia utcán csinos kutya komédiát rendezett egy ilyen vestett eb. Öt-hat szájkosaras kutyát mart meg, melyeket most mind lebunkóznak. A vestett kutyát a czivakodás után követni kezdte Borbély közrendőr s a Szappanos utcában sikerült kardjával agyon vágni. — A kutya hulláját kiszállították a sintér telepre, — a hol konstatálták, hogy a vestettség teljes mértékben dühöngött rajta. Ennek következtében a rendőrség ismeretes intézkedéseit még jobban megszigorítja, s ezáltal elejét veszi annak az ázsiai állapotnak mely Debreczen városában a vestett ebek garázdálkodása folytán a mult uralkodott.

* **A rendőrség és az italméresi engedélyek.** A belügyminiszter egy konkrét esetről kifolyólag azt az elvi határozatot hozta, hogy az italméresi engedély bevonása a pénzügyigazgatóság hatáskörébe tartozik. A mennyiben sürgős és halasztást nem tűrő fontos közrendészeti avagy állami érdeket veszélyeztető okok az italméresi engedély gyakorlatának azonnali beszüntetését, illetve a korcsmahelyiségnek rögtön bezárását kívánják, a rendőrség saját hatáskörében kivételesen eljárhat ugyan, de intézkedését tartozik az illetékes pénzügyigazgatóságnak azonnali tudomására hozni, a mely azután, ha az engedély bevonására törvényes indok forog fenn, az engedélyt bevonja.

* **Szegénységi bizonyítványok kiállítására.** A belügyminiszter körrendeletet intézett Debreczen városához, a melyben reámutat arra, hogy a szegénységi és vagyontalansági bizonyítványok kiállítására és hitelesítése körül, a praxis nélküli a megkívántató körülmények alaposágát. Fölhívja tehát a törvényhatóságokat, hogy szigoruan utasítsa az illető hivatalnokokat, hogy a szegénységi bizonylatért folyamodók vagyoni és kereseti viszonyairól pontos és meg-

bizható tudakozódás útján szerezzenek meggyőződés, hogy így a visszaéléseket lehetőleg meggátolják. Elismerjük, hogy a rendelet üdvös célt akar megvalósítani, de nem hiszszük, hogy meg lesz a kellő hatása. Nem volna jobb, a szegénységi bizonyítványt egyáltalában elörölni és a helyett inkább az adókönyvecskét előmutatni a folyamodóval? Így aztán legalább eleje vétetnék annak, hogy háziurak is szegénysorba álljanak.

* **Uj vivóiskola.** A mindennapi élet követelményének tekintik ma már a vivást is. Ezért meglepéssel hozhatjuk olvasóink tudomására, hogy ifj. Benedek Sándor jóbirü vivómester, ki vivóversenyeken több díjat és oklevelet vitt már el és legutóbb ismereteit fejlesztendő, külföldön is járt, városunkba visszaérkezett. A rokonszenves, fiatal mester szép, szabályos vivásával már azelőtt is feltűnt és az olasziskola terén tanulmányutja óta még csak jártasabb. Hogy a nagy közönségnek is módjában legyen az olasz módszer szembeöltő előnyeit a vivás terén el tanulni, e célból Piacz-utca 71. sz. alatt vivótermet nyitott, hol október hó elsejétől kezdők és haladók nyernek oktatást. Beiratkozhatni már most lehet.

* **Aranykor.** Pintér Ákos, a ki a fővárosi szépirodalmi lapoknak évek óta dolgozik, regénykötetet ad ki az őszszel, «Aranykor» czimvel. A munka 1 frt 50 krba fog kerülni és előfizethetni szerzőnél, «Othon» írók és hírlapírók körének czimvel.

* **Köszönetnyilvánítás.** Mindazok, kik felejtethetetlen jó Gyula fiám temetésén részt vettek s az által fájdalomkat enyhítették, fogadják családom nevében is hálás köszönetemet. Debreczen, 1899. szept. 27. Balázs János rendőrbiztos.

* **A magyarországi munkások rok-kant és nyugdíjegylete** a napokban ismét gyűlést tart, mely előreláthatólag nagyon népes lesz, a helybeli előkelőségek közül eddig többen megijérték megjelenésüket, így többek között dr. Wolafka Nándor püspök is. Felesleges emlegetni az egylet nemes és humánus célját, hisz ezzel tisztában lehet a munkás osztály minden értelmes tagja, csak azt jegezzük meg, hogy a bővebb felvilágosítás kedvéért legközelebb lapunkban részletesebben fogunk írni erről a derék egyletről.

* **Kellemetlen éjjeli vendég.** Leister János kereskedő segéd lakására éjjel — a nyitott ablakon — egy macska ugrott be. A támadt zajra a kereskedő segéd felkelt ágyából, hogy a hivatalan vendéget kikergesse. De ez neki ugrott és mind a két kezefejét összeharapdálta, 8 sebet ejtve rajta. Erre a macska ismét kiugrott az ablakon. Miután alapos a gyanu, hogy a macska, melyet nem sikerült megkeríteni, veszett volt, intézkedtek, hogy Leister János — vonakodása dacára is — a pesti Pasteur intézetbe szállíttassék.

* **Elvesztett női kabát.** A péterfia utcán tegnap déután egy robogó kocsiról leest egy női kabát. Kéretik a megtaláló vigye fel a központi rendőrséghez.

* **Kórházi szédelőgök.** A szegénység gyakran viszi az embereket oly dolgok elkövetésére, melyekre rendezett anyagi viszonyok között bizonyára nem vállalkoznának. Azonban szegénységük és életfentartási ösztönük kényszeríti őket arra, hogy oly dolgokat kövesenek el, mint például a kórházi szédelőgök, mely jeles cselekedet abból áll, hogy munkanélküli csavargó egyének valamelyes szervi betegséget melynek valódisága csak napok mulva alapítható meg szimulálnak s felvételik, — magukat valamely kórház betegek közé, ahol ingyen ellátásban részesülnek. Ha aztán ne-

hány nap múlva kiderül a csalafintaság odább áll a »beteg« s más kórháznál próbál szerencsét. Ilyen két csavargó, kórházi szédelőre hívja most fel a belügyminiszter a hatóság figyelmét. Az egyik működvelő beteg beteg Jankovics Jánosné, a másik Kern Ferencz. Ha véletlenül mihozzánk kerülnek a jeles alakok, majd eltoloncolják illetőségi helyükre.

* **Megvert ember.** Nem a borgőzös feje okozta mámorban, sem ellenségeskedésből, hanem csupán durva kedvtelésből támadta meg tegnap az országúton néhány arra menő subancz Kollár János öreg koldus embert, kit először csufolni, gúnyolni kezdtek, s midőn az öreg ember méltatlankodni merészkedett, az utonálló legények neki mentek s ütlegelni kezdték. Tan komoly vége is lehetett volna a dolognak, ha véletlenül arra nem megy egy böszörményi polgár, kinek láttára a jeles támadók megugrottak. A szegény koldus ember panaszt emelt támadói ellen az előjáróságnál.

* **Kopogó kísértet.** A csapó-utca egyik házában lakót különös zaj ijesztette meg, mely a padlásról hangzott le s a felősebb természetűek már kísértetet sejtettek. A bátrak azonban összeszedték a kurázsit, és utánna néztek zaj okozójának: találtak egy kandurt, melynek mind a négy lábara egy-egy dióhéj volt pecsétviaszal felragasztva. — Természetes, hogy ő kelme kényelmetlenül érezte magát a dióhéj cipőkben s őrült ugrándozást vitt végbe, hogy tőlük megszabaduljon. — A dolog indító oka pedig egy kanári, melyet a vérszomjas kaadur megevett s melynek tulajdonosa büntetésül felszizmázta kedvenczének elpusztítóját. Persze a kísértetkutatók megszabadították a kandurt a dióhéjaktól s jövőre ők is megszabadultak a nyugtalanító kopogástól.

* **A szolnoki gyilkost elfogták.** A szolnoki kettős rablógyilkosság tettesét Nagyvaradon elfogták. Süveges Ferencznek hívják, betörésért s lopásért már négyszer volt büntetve. Legujabban egy belényesi gazdaembert akart kifosztani, kinek hamis ötösöket ajánlott megvételre. A belényesi ember foljelentette, minek Süveges neszét vette és megugrott. Nagyvaradon azonban hurokra került és ott hirtelenében kivallotta, hogy e hó 13-an, a gyilkosság éjszakáján Szolnokon járt, sőt, amint mondja, azért utazott el onnan mindjárt másnap, nehogy a gyilkossággal őt vádolhassák. E vallomás után mindinkább nagyobb zavarba jött, így bebizonyult, hogy olyan vonattal utazott el, amely korábban indult el, mint a mikor a gyilkosságot felfedezték és Süveges nem tudja nevét adni, hogy kitől halhatta hát ő akkor a gyilkosság elbeszélését? Ebből azt következtetik, hogy a gyilkos ő maga.

* **Vácsi titok.** Tóth Mari 16 éves szép leány a napokban eltűnt Vácra; eltűnéséről a nép nagyon sokat beszél. Tóth Mari, a ki testvérével Kubiczky György lemezgyári igazgatónál szolgált, szabadságot kért gazdájától, hogy az apjának patak völgyi szőlőjét megnézhesse. A szabadságot meg is kapta, de azóta nem tért vissza. Kubiczky igazgató végre isjelentést tett a rendőrségnek, hogy a leány eltűnt s azt beszéltek, hogy Tóth Marit a zsidók megölték. Ez a hír van elterjedve Vácson az alsóbb néposztályban, sőt a környéken öncs közseg, mely ne adná a hírt tovább. Kálló kapitány rögtön nyomozás indított s eddig annyi derült ki, hogy a lovasrendőrök találkoztak a

leánnyal a verőczi országúton s Tóth Mari azt mondta nekik, hogy Verőczre megy. — A leány eltűnése gondot át a rendőrségnek, mert nem tartja kizártnak, hogy a forgalmas országúton Tóth Marit megtámadták, és lábálól eltették. Kihallgatták a leány szüleit, és testvérét, a kik megerősítették azt a hírt, mely a Mariról el van terjedve, de hozzátevék, hogy sokkal felvilágosodottabbak, mintsem hogy hinnék benne. Kubiczky igazgató, aki porosz származású s a vácsi társadalom hedvelt alakja, legutóbb rendőri segítséget kért, mert attól tartanak, hogy a nép dühe annyira fokozódik, hogy ha az utcára lép meg fogják támadni.

* **Kamarai közlemények.** A m. kir. szabadalmi hivatal a következő szabadalmak leírását küldte be: Önműködő kenőszelencze. Gyorsmelegítő cserepkályha. Vilamos aknagujtó. Szétszedhető jég szekrény. Betünyomó telegráf. Szalagvágó gép. Varrógép a cipőfelsőrésznek és tapnak összevarrására. Magvető eke. — Kótalapfordító. — Olvasó állvány és ráma. — Mentőkészülék elektromos közúti kocsik számára. — Javitott karbidtartály. — Ujtások lokomobiloknál. — Ragasztószer (Leidenfrost Gy.) Készülék bor és palinka mesterséges előállítására. Kézi jező lámpa őrök számára. Motoros kerékpár: Berendezések sink kiegyenesítésére és levágására. Fémcső-hajlító készülék. Mindazok, a kik a szabadalmak iránt érdeklődnek, azok leírását es rajzait kamaráknál megtekinthetik. A cs. és kir. osztrák magyar konzulatus tudatja, hogy a szerb állami dohánymonopólium 75 ezer kg. különféle dohányt szándékozik bevásárolni, e végből ez é. okt. 2-án nyilvános árlejtést tart, melyre a feltételek kamaráknál megtekinthetők. Keresk. es iparkamara.

* **A zsebei mérgezési bűnperbeni ítélet.** Tegnap a temesvári királyi szb. Lassy József táblai elnöklété alatt, Dogrin Tamás táblabíró előadása alapján, a ki a monstra-gert több óráig tartó beszédben ismertette Déiben hozta meg a tanács ítéletét, a mely egész terjedelmében helyben hagyta a törvényszék ítéletét s egyuttal elrendeli hogy a felmentetek de ideglenesen fogva tartott vádlottak rögtön szabadlábra helyetessenek. Az ítélet szerint Nikod m Maria életfogytiglan, Korin Gy., Arsaika Krisztina, Czoran Maria és Zimesa Ferenczné 15—15 évi fegyházat kaptak, ellenben Ursau Kovacs Katalin, Bocskau Juoné, Bocrkau György és neje, továbbá Lifu Petruné, Csublya Simon, Skulyau Anna, Mustecz Juonne és Kilczu Petru felmentettek. A tábla ítéletet legközelebb kihirdetik a vádlottaknak.

* **Hegedüs miniszter és a kisipar.** — Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter kilencz új kisipar szövetkezet létesítésére 30.000 forintot bocsájtott a kisiparosok rendelkezésére. Elrendelte egyuttal, hogy a államilag segélyezett kisipari szövetkezetek az országos központi szövetkezetekbe mint tagok belépjenek.

* **Kolozsvár gyásznapja.** Kolozsvárnak — mint tudósítónk írja — gyászos szomorú emlékeztető napja közeledik. E hónap 28-an lesz ötvenedik évfordulója annak, hogy Kolozsvár határára Urbán Hynaut utánozva Tamás András alezredes, Sandar László nemzetőr tisztet Szamos'ava közlelben felakasztatta. A kolozsvári ereklye-muzeum az 50. évi fordulót az idén is kegyelettel fogja megünnepelelni s a részvételben az egyetemi fiatalságnak is lért nyit. Az ünnepélyt október 15-én vasárnap fogják megtartani.

* **A munkás bérletjegyek megszerzésének könnyítése.** A magyar államvasutak igazgatósága most megkönnyítette a heti bérletjegyek megszerzését, mert az azokhoz szükséges igazolványokért ezentul nem kell ker-

vényt beadni az igazgatósághoz, hanem egyszerűen fel kell mutatniok a munkaadó által kiállított bizonyítványt az illető állomás személypenztáránál s ott megkapják az igazolványt s a bérletjegyeket is.

* **Anyakönyvi kivonat a tizenhárom vértanuról.** — A nagy felszázados evforduló alkalmából Institoris Kálmán, Arad város főjegyzője, több érdekes adatok, okmányok jutott birtokába, a melyek 1849. okt. 6-ának az aradi sötét tragédiának történetére vonatkoznak. Így többek között az aradi várparancsnokság utján kezei közé került az anyakönyvi kivonat, a mely a vértanuk kivégeztetéséről szól és a melynek eredetijét 1849. okt. 6-án jegyezték be a várkatonai anyakönyvbe. — A német nyelvű Matrikels-Auszug sorra felsorolja a vértanuk neveit es életkorát — jobbára hűbáran. — akik, úgy mondja a kivonat, összeesküvés miatt végeztettek ki; két rovatba osztja őket. Mit S tanng (kötél által) es Mit Pulver u. Blei (golyó által). — Az érdekes anyakönyvi kivonat a tizenhárom vértanun kívül még két szabadság harci tiszt nevét foglalja el, a kik szintén áldozatai lettek Haynau rémuralmának: Kazinczy Lajos ezredesét, a ki golyó ez Hauch Alajos alezredesét, a ki kötél által végeztetett ki az aradi várban. Röviden, egyszerűen van megírva a kivonat: az óriási tragédia egy száraz aktában.

* **A kertészeti kiállítás rendezőbizottságának b. figyelmébe.** A kiállítások cz-lja az előhaladás bemutatása mellett a további haladásra való serkentés; az ipar, kereskedelem, tudomány es művészet terén felmutatható vívmányok általánosítása, terjesztése, egyszóval kifejezve: reklám. A reklám célja a legnagyobb körben való megismerés. Már ezen szempontból is kívánatos, hogy a kertészeti kiállítást minél nagyobb számú közönség meglátogassa s ott tanuljon. Ezen az alapon kérem a tek. rendező bizottságot — vagy a kiken áll azokat, — méltóztatásuk módját ejteni annak, hogy a debreczeni elemi népiskolák 4. 5. es 6-ik osztályu tanulói a lehető legcsekélyebbre szabott díjért meglátogathassák a kiállítást. A kivétel kevés jó akarat mellett igen áldásos következményü lesz; felélesztjük a gyermek tudásvágyát, fokozzuk cselekvési képességét s amulva tudja meg, hogy mily pompás es hasznos az a kertészeti foglalkozás, melyről ékes stylusban mesélnek ntki az olvasókönyv holt betűi. S ott van egy újdonság: a viharagyu! A gyermek fogékony lelke össze fogja egyeztetni a tudományt az Isten hatalmával es nem böki oda, mint a keddi atyafi: »hát is z e n az I s t e n r e b o l o n d e m b e r á g y u z i k! Mint-hogy pedig a most hangoztatott kerelennek megadása eseten a hivatalos forumok utján való intézkedés esetleg októberre indul ki, kívánatos, hogy az engedély egyszerűen hirdalapot közöltessék a tanító bácsikkal es a tanító néikkel. Reméljük, hogy a felettes iskolai hatóságok a faktumot jóindulattal s örömmel tudomásul veszik. A tanítóestületi elnökök urakra vár aztán a feladat, hogy a tuizsufolságot megakadályozzák, a beosztást megtegyék A többi a tanítók dolga, s bennök nyugodt lélekkel megbizhatunk. Debreczen 1899 szept. 26. Sz. K.

* **A kosár.** A kereskedelemügynek derek minisztere a minap aláirt egy tizenöt soros irást. Ez a pár sor irás elegendő volt arra, hogy a szomorúság köde homalyosítson el néhány száz, hogy ne mondjam néhány ezer fiatal leány-zempárt. Rideg par sor irás, hivatalos, mint egy nyi vántáriói jelentés. Tudtára adja ország-világ kenyerkereső leányainak, asszonyainak, hogy ne kopogtassanak alkalmaztatás vegett a kereskedelemügyi miniszterium kapuján, mert Istén bizony nincs üres állás. Nincsen es nem is lesz. Holnap sem lesz, holnapután sem lesz, tiz esztendő multán sem lesz. A mi a női állás a következő esztendőben megüresedik, arra mindegyikre van már száz előjegyzés. Ha valamelyik hivatalban egy asszonyt látnak ülni, azt mindugy tessék elképzelní, hogy annak a széke mögött még egy hosszú sor láthatlan nő áll, várva szép türelmesen mikor

kel föl az előtte levő arról a székről, hogy utána ő is leülhessen. — Oh Istenem, milyen jó is annak, a ki tizeztendővel előbb jött a világra. Hogy ő már ülhet, hogy neki nem kell furakodni, tolakodni. Átkozott balszerencse, a mely a nyolczvanas evekben hozott a világra és nem a hetvenes esztendőben. Lenne ráncz az arczon, csillogna fehér szál a halánték körül, de legalább akkor lehetett volna jönni, a mikor még nem voltak tele azok a székek, a mikor még tárt karokkal vártak a kenyér után járó nőket a barmincz forintos fizetés édes gyönyörére. Hisz a fiatal-ság ugyis csak azoknak boldogság, a kik divatos ruhában sétálhatnak az Andrassy-utósi verőfényen és libegő csipkébe takarva foroghatnak a farsangi vigasságban. Szegény leányok átok a fiatal-ság és ha kopott szé-génységében v e g i g s z e g y e n k e z i k az emberek között, kívánja vajha öreg volna és csuuya, hogy ne nezné meg senki az arcát, ne olvassa le róla az elhagyott szégyenségeit. Ha te föltámadnál nemes lovag, aki tizrófós dardával vívtál véres tornákat, hogy elvegyed a rózsát jutalmul hölgyed kezéből, vagy összetört csontokkal küzd meg a porondot; a ki az Istentiszteleténél előbbre valónak mondottad az asszony tiszteléséért, ha te most felhelnél sírodból, s látnád hogy kossarazuk ki az állásért kérelmező lányokat és asszonyokat! Milyen rideg felsőbbbséggel hallgatjuk meg ajánkozásukat és milyen hideg udvariassággal vagyunk mi is és nem utáitjuk ki keréken a szép könyörgőket, hanem kiirjuk a kapura, hogy tessék kívül maradni hölgyeim! Kívül fognak maradni bizonyára. Ilyen határozott figyelmeztetésnek bizonyosan meglesz a fogadotja, és be fogják látni, hogy csakugyan kar az ötven krajczáros bélyegért. Visszafordulnak a kaputól és mennek tovább. De hová? H za nem, mert ott a síró nyomorúság varázsolik. Hát hová? Minden kapun ott függ már a kikoszarzó figyelmeztetés: nem lehet bekopogtatni semelyiken sem, mégis mindegyik előtt százával varakoznak a kenyeret keresők. Csak a szegény és a bűn kapuján szabad a bemenet. Ott nem áll őrt bűnkös bittal a szigorú portás, ott nincs zúfolt-ság soha.

Viland kapitány.

Irtó : Gallovich Jenő.

Otromba, szivtelen ötlete támadt Viland kapitánynak. Durva s annyira szivtelen, a milyen csak akkor szülhet az ember agyában, a mikor már teljesen agyon issza az eszet s nem marad a férfiből egyéb, mint az allat.

Még Pruzsinszky főhadnagy is, aki pedig az egész éjszakát vele itta át, megütkezve nézett a kapitányra. Éppen inni készült. Csendesen visszatette az asztalára a poharat s a csodál ózás bizonyos nemével bámult hosszan Vilandra. De csak egy pillanatig. A másik percben már kacagva dicsérte kapitányának szerinte föltötte érdekes ötletét.

Az orvos komoly arccal hallgatott. Őt lepte meg legkevésbé a kapitány kívánsága. Bár ismerte a kapitánynak sokszor a szóbeszéd tárgyát is képező leha, véghetetlenül szivtelen gondolkodás módját, most az egyszer még sem ütközött meg azon.

Komolyan fogta fel orvosi hivatását s teljes lélekkel mindig annak élt. — S éppen azért nem találta nevetségesnek azt a kívánságot, amely a kávéház éjjeli levegőjében leha élcek közepette, egy, a szeszől részeg uhlanus kapitány fejből kikerült.

Hozzá volt szokva, hogy az orvosi tudomány iránt, a mely ezerfele rejtelmével szerinte egyike a legerdekesebbeknek, minden egyes ember szerető lelkével, finom gondolkodás módjával egyszerűen a tudomány iránt való érdeklődésnek képzelte Viland kívánságát. Meg volt róla győződve, hogyha azt teljesíti, csak nemes szolgálatot tesz.

Pedig ellenkezőleg állott a dolog. Viland kapitány valami rendkívülit, végtelennül pikánsat, bizar dolgot akart kitalálni. Avval az-

tán befejeznek a nap mulatságát. Egyszer aztán elkacagta magát :

— Doktor! Tégy nekünk egy szives-séget.

A szőke orvos szeretetreméltóan mosolygott :

— Parancsoljatok!

— Csak kérünk edesem. Szeretnők látni a betegeidet. A gyengékedőtől kezdve egészen legsúlyosabb kórányagig. Különösen a női betegek érdekelnének bennünket nagyon.

Pruzsinszky főhadnagy, a ki nem tudta, hogy miről lesz szó s kíváncsisággal várta hogy vajjon mit eszelt ki a kapitánya, hangosan felkacagott :

— Pompás ide!

Az orvos hallgatott, kibámult az utcára. Künn világosodni kezdett. Hajnalba olvadt az éjszaka. Könnyű viola színű köd uszott a levegőben. Az üvegtáblákon apró vízcseppek keletkeztek.

Egy pillanatig néma csend volt. De csak egy pillanatig. Csak addig, a mig egy apró vízcsepp lefutott az ablaktáblán. Azután beszélni kezdett az orvos :

— Kapitány ur, igérjétek meg, hogy komolyan fogjátok magatokat viselni.

Viland és Pruzsinszky egyszerre bólintott a fejével.

Az orvos megvolt elégedve. Öltözködni kezdett. Szinte örült, hogy sziveséget tehet a kapitánynak, a kivel egy párbaj alkalmával ismerkedett meg. Viland volt az egyik mérkőző fél, s ő mint orvos működött közre. Viland reitenhelenül viselte magát s derekasan megvágta ellenfelét. Azota nagyon imponál neki a kapitány s mindig örül, ha találkozik vele.

A két katona szintén az öltözködéshez fogott. Felgyűrtek köpenyükön a gallért, hónuk alá rejtették a kardot s az orvos kíséretében kiléptek az utcára.

II.

Az orvos lakásán elszittak egy pár szivarkát, megittak néhány pohár konyakot, azután öltözködni kezdtek. Lekötötték kardjaikat, nagy ügyel-bajjal hosszú, kék színű felsőruhát vettek magukra s végre felkötötték a sarkantyut a csizmaikon.

Az orvos végig hevert a kauapén s mosolyogva nézte önnan a tiszték öltözködését.

Lassan aztán készen lettek. Végig mentek két-három hosszú folyosón, megmászta egy emeletet, a mig végre bejuthattak a betegek közé.

A hatalmas teremben egész forró volt a levegő. A nehéz, átható kárból-szag bevette magát a szoba minden részébe s áthatott az ajtóhasadékaik meg a szűk folyosókra is.

Az ajtó nyitására ijedten riadt fel egy-nemelyik beteg. Csodálkozva néztek a látogatókra. — Meglepte őket a látogatás szokatlan ideje.

Az orvos ágyról-ágyra vezette vendégeit. Magyarazgatótt. Par pillanatig állottak az egyik ágynál, hosszú ideőkig a másiknál. Pruzsinszkyt rendkívüli módon érdekelné látszottak a betegek. Kíváncsian kérdezősködött egyik-másik betegség tüneteivel fölül.

Viland tul boldog volt, hogy terve sikerült s kora hajnalban bejuthatott a városi kórház nőbetegei közé. Hogy fognak mulálni bajtársai, ha s mai esetnek híre megy az eskadronban.

Sok beteg fel sem ébredt. Megállottak az ágyánál, az orvos elmondta, amit annak a betegségéről tudott, aztán tovább mentek. A másiknál meg éppen csak azért állottak meg, hogy megigazítsák a feje alatt a párnát.

Egy-egy fehér kalapu irgalmas nővér zajtalan lépékekkel surrant el mellettük egyik-másik súlyos beteghez.

Hosszu idő telt el, mire az utolsó beteg is megtekintették. Kiléptek a folyosóra, Viland kapitány kedvtelenül rázta a fejét :

— Nem edes doktor, nem, nem vagyok megelégedve veled!

Az orvos megállott :

— Nem teljesítettem kívánságod?

— De igen köszönöm is nagyon neked. De . . .

— De nem ilyen betegek voltak kíváncsi.

— Hanem?

— Fiatalokra, szépekre, a kiket a forró vérük tesz szenvedőkké.

Az orvos elkomolyodott. Künn az utcán már teljesen kivilágosodott, fényesen sütött a nap. A kórház folyosóin hideg volt és sötét. Lassan menni kezdtek. Majd az orvos ismét beszélni kezdett :

— Fiatalokat, szépeket vágytál látni.

Nem beszélhetsz komolyan. Hát nem tudod-e, hogy a szenvedéssel, betegséggel együtt jár a csunyaság. A kórház falai közt ne keresd a szépet! Itt megtörik az ifjuság s elhervad a szépség.

— Egy azonban mégis van, a ki fiatal is, szép is, de mar nem beteg.

— Felgyógyult.

— Nem. Meghalt.

Viland és Pruzsinszky ijedten állottak meg.

— Furcsa beszéd. Egy halott, aki szép és fiatal.

Az orvos felelet helyett bevezette őket egy terembe. Fagyos levegő csapta meg a belépőket. A szobában ablaknak sehol semmi nyoma. A sötétben egy lépést sem lehetett tenni.

Egyszerre felgyújtották a villanyt. A bonczteremben voltak. Tágas szoba, a melynek ugy a falai, mint más egyéb részei már-már lapokból voltak.

A terem közepén az asztalon egy alak feküdt. Az orvos az alakot borító takarót leemelte. Kíváncsian vették körül a halottat.

— Egy leány.

— Egy fiatal asszony. Csodaszép lehetett. Még holta után is elragado. Ugy tetszik, mint-ha aludnék.

— Ime, a kiről szólottam.

Pruzsinszky levette szeméit a szép halotról:

— Hogy került ide?

— Régi dal, régi nóta! Hosszu ideig lelke egész hevevel szeretett egy katonát, a ki szép volt, erős és hatalmas. Nem! hetek egymáséi. A leánykának szépségén es jó lelkén kívül egyebe sem volt. A kapitány pedig, a kiről a nóta szól, telve volt adóssággal. Multak idők, multak napok s a leánykát férjhez adták egy másik emberhez. A férfi idős volt, az asszonyka nagyon fiatal. Az egyik forró, heves vérű volt, ellenben a másik majd megfagyott. Az asszonykának sok-sok vágya volt, ellenben a férfinak nem.

A kicsi asszony ezután lassan fogyni, hervadni kezdett. Sokat sírt, sokat bánkódott s egyszer az ágyak dőlt.

A kik türelmetlenül várják a halált, azokat keresi az fel a leglassabban. A kicsi asszon is türelmetlenül várta. De az csak lassan jött. Tegnap aztán elvesztette türelmét és kiereszkolta. — Felszedte az éjjeli szekrényéről az opiumos üveget s kiitta annak tartalmát.

Körülnéztek a teremben. A csodaszép asszony nyugodtan, szinte edes mosolygással feküdt borzalmas ravatalán.

Menni akartak. Pruzsinszky és az orvos Viland után néztek.

A léhanak, szivtelennek kikiáltott Viland kapitány ott térdelt a bonczasztal előtt és sírt keservesen.

IRODALOM.

Hány . . . ?

Hány virágszál nyitott már el?

Hány leányka virágozott el?

Hány csillag hullt le az égről?

Hány könny a leány szeméből?

Hány madárdal hangzott szerető?

Hány leány sóhajtott menybe?

Nincsen annak olvasója :

Isten a megmondhatója ! . . .

Vargha Zsigmond.

*) C
1647-ben,
első kötet
jelent meg
kiadást er

Az utolsó negyedév. Október elsejével kezdődik az utolsó negyedév és ez az idő a legalkalmasabb arra, hogy az olvasóközönség téli szórakozására gondoskodjék. Mert nem kis dolog, hogy az ember olyan ujságot járasson magának, a melyben mindig örömet találja ő is és családja is. Egy ilyen ujságot ajánlunk most olvasóink figyelmébe, a melyet különben is Magyarország minden olvasója ismer, mert hisz legnépszerűbb s legdiszesebb képes szépirodalmi lapjáról az **Ő r s z á g V i l á g**-ról van itt szó. Ez az ujság most nyit előfizetést az utolsó negyedévre, azzal az ígérettel, hogy a régi szeretettel fogja szolgálni mindinkább szaporodó előfizetőit. Minden számában a jövőben is képekben és írásban be fogja mutatni a hét aktuális eseményeit, szerkesztősége, melynek élén a kiváló költő, Váradi Antal áll, szépirodalmi dolgozataival gazdagítja az ujságot, mely kéthetenként zeneszámokkal és állandó képes regény-melléklettel is kedvekedik olvasóinak. Ezeket kívül a ki most előfizet, karácsonyra díjtalanul megkapja az **Ő r s z á g V i l á g** karácsonyi almanachját, mely diszével fog szolgálni az előfizetők könyvtárának. Az **Ő r s z á g V i l á g** előfizetési ára októbertől—januárig 2 frt. [A kiadóhivatal, mely Hold utca 7 sz. a. van, mutatószámot kívántra ingyen küld.]

Tudomány, irodalom, művészet.

A regény műfaja.

Írta és felolvasta **Csengey Gusztáv**, az eperjesi közs — ev. és r. kath. — tanári körben.

Az **Amadis-regények** Spanyolországban keletkeztek. Az első Amadis-regény 1508-ban Saragossában jelent meg.

Szerzője **Garcias Ordonéz de Montalvo**, ki **Ferdinánd** és **Izabella** korában régi alapon írta meg az **Amadisok** ósének, a galliai Amadisnak történetét 4 kötetben. Ennek az ósnek utódaiból keletkeznek a főbb regények, úgy hogy az egész cyclus 24 kötetre szaporodott föl. Az Amadisok valami csodavárészlet következtében mindnyájan élnek s egy nagy lovag-dinasztiát képeznek.

Ezeknek az Amadisoknak legköze a csodaszertű s egy fantasztikus képzelte világban élnek és cselekednek.

Azok a helyek, a hol megfordulnak, a képzelet alkotásai: »a pusztulás útja, az egészség kutja, a tiltott hegy, a szerelem tükrének és csodáinak vára, a kegyetlenség és a tűz palotája, a mindenség tornya, honnan mindent meglátni, a mi csak a földön létezik» — már ezek az allegóriailag elnevezett helynevek is mutatják, hogy az a világ, hol ezek a lovagok hősöknek, nem a mi földünk, hanem a mesék országa.

És maguk ezek a kóborló lovagok éppen ebbe a világba valók. Tetteiknek nincsen sem okos célja, sem erkölcsi tartalma. Az egyik azért indul neki a nagy világnak, hogy egy megálmódott szép nőt feltaláljon, a másikat egy szeszélyes nő parancsa küldi kóborolni. Kóborlásaikban az a feladatuk, hogy párbajra keljenek mindenkivel, aki nem akarja kedvesüket a világ legszebb hölgyének elismerni. A szerelem náluk nem a szív vonzalmán alapszik, hanem csak lovagi állásuk firmája. Aki nek nincs kit ilyen zégül pajzsára festetni, hát álcokép után jár.

A milyenek ők maguk, olyan a nyelvük is, természetellenes, cikornyás. Csinált szenvedelműk érzélgős alpáthosban nyilatkozik.

Ime a lovagregények végső elfajulása.

Valaminek kellett jönni, hogy e képtelenségeknek vége legyen.

Ez a valami egy nagyszabású szatira volt, mely a lovagregényeket nevetségessé tette: **Cervantes** szenális műve „Az elmes nemes» **Don Quijote de la Mancha**.*)

*) **Cervantes Mihály** (**Don Miguel de**) szül. 1547-ben, megh. 1616-ban, **Don Quijote** (v. **Quijote**) első kötete 1604-ben, 2-ik kötete csak 10 év múlva jelent meg. A mű magában Spanyolországban 400 kiadást ért napjainkig.

Egy falusi nemes, a fantasztikus lovagregények olvasásától megzavarodván, meghibbant agyában az az elhatározás támad, hogy föltámasztja a vándor lovagok korát. Kitározza rozszant és rozsdás fegyvereit és egy sovány gebén utra kel lovagi kalandokra. — Rögeszméje furcsábbnál furcsább helyzetekbe sodorja, míg végre jóbarátai saját hőbortjával győzik le. Egy közülök, a baccalaureus **Carraço Sámaon**, aki Salamankában tanult, loagnak öltözik s utána megy, hogy párbajt vívjon vele.

Először rosszul jár, mert ő lesz a legyőzött s majdnem életével fizeti meg a tréfát. De másodszor jobban összeszedi magát s lándzsájával letaszítja lováról a szerencsétlen lovagot, kit párbajuk feltétele szerint már most arra kényszerít, hogy haza megy s egy évig nem nyul fegyverhez.

A legyőzött lovag busan utazik haza. — Otthon nagy beteg lesz s betegségből nem is gyógyul föl, de halálos ágyán visszanyeri józan esztét s belátja nagy tevédsét.

Soha még irodalmi mű ilyen óriás hatást nem idézett elő, mint ez a munka, mely a mellett, hogy az izetlen regényeket, sőt még e regények olvasóit is nevetségessé teszi, — maga is a legérdekesebb regény. A cselekmény minden szála gondosan meg van okolva, az egyes szereplők következetesen jellemezve.

Maga a főhős **don Quijote**, aki csak akkor bolond, ha rögeszméjét érinti valami, különben nemes lelkű, képzett, művelt ember, a legsikerültebb regényjellemegek egyike, aki még bolondságában is következetes. Midőn az áll lovag szembe száll vele, a régi vándor lovagok módja szerint arról van szó, hogy kinek a kedvese szebb, dicsőbb leány. Persze **don Quijote** kedvesénél, **Dulcinea**nál nincsen szebb, dicsőbb nő a világon.

És mikor ellenfele legyőzi és mellének szegi kardját, hogy a vándorlovagok módja szerint ismerje el a győző kedvesét derakabbnak, az elalélni kezdő lovag végső eszméjével ezt rebegi: »**Dulcinea** a legszebb hölgy a világon, én pedig a földkerekségén a legszerencsétlenebb lovag s nem volna rendén, ha gyavaságom ez igazságot meghazudtolná. Döfj át a dárdaival lovag s vadd el életemet, ha már elvetted becsületedet!»

Pedig ez a **Dulcinea** éppen olyan fantóm, mint azok a szellemek, kikkel a bohó lovag fölszigazott képzelete hevében vidáralra kel. Az a falusi parasztleány, akit ő a maga **Dulcinea**jának képzel, semmit sem hasonlít az ő eszményéhez.

Mesterileg megrajzolt alakja még a páratlan műnek **Sancho Panza**, **don Quijote** csatlósa, egy furfangos eszű paraszt, aki csak azért kel utra urával, mert ez neki jutalmul egy elfoglalandó szigetet ígér. **Sancho Panza** jól ismeri ura hőbortját, mikor ez azt hiszi, hogy ellenséges szellemekkel áll szemben, ő jól látja, hogy azok szélmalom; de az ígretnek mégis hisz s azonkívül bizonyos jóakaró hűség csatolja urához.

Folyt. köv.

KÖZGAZDASÁG.

A téli gazdasági népies előadások.

Az aratás nagy munkáját befejezve, azt hisszük nem lesz érdektelen rövid vonásokban rámutatni azon, a mezőgazdaságot közelebbről érintő változásokra, melyek a folyó gazdasági évet jellemzik. A gazdasági szak-képzettség fejlesztése, nagyobb körültekintés a mezőgazdasági üzemvitel körében, alkalmazkodás a változó konjunkturákhoz, ezek azon tényezők, melyek érvényesítését lapunk hasábjain is nem egyszer hangzottattuk s hangoztatjuk ma is. Ha visszapillantást vetünk a multra, ugy kétségtelenül örömmel konstatálhatjuk, hogy szavunk nem hangzott el a pusztában, hanem mindinkább meghallgatást nyert. A kisgazdák eddigi tökéletlen gazdálkodása kibontakozik a már már aggodalmas visszás állapotból s azon az uton halad mely a boldogulás felé vezet. Alig találko-

zunk ma oly parasztgazdával, ki be ne látná a talajművelés okszerű keresztülvitelének szükségességét. Az egyszerű ütött-köpött faekéket, melyekkel a földet még csak tisztességesen megkarcolni sem lehetett, felváltottak minden tekintetben hasznavehetőbb vas ekék, s mely barázdákat huzva alapját vetették egy olyan talaj ágnak, melyben szilárd álláshelyet nyerhet a szervezetét felépíteni óhajtó növényi csemete. Beláttak a kisgazdák is, hogy a növénytermelés sikerének első feltételét a földnek minél tökéletesebb elkészítése képezi.

Nem vetnek ma már tarlóba, hanem megadják a szántást annyiszor és oly kivitelben, mint ahányszor s a mily mértékben szükséges.

Nem tekintik a földet egy kiapadhatatlan étéskamarának, hanem átlátják, hogy annak időnként megtő tése, tápanyagokkal való ellátása ep oly szükséges és nélkülözhetetlen, mint a akárcsak a saját baztartás kamarája, tudják már azt, hogy a trágyalének minden cseppe aranyat ér s hogy egy jól elkészített trágyatelep egy majorsági udvarnak nem megvetendő szennyfoltja, hanem ellankezőleg olyan disze, mely gazdáját dicséri. Meggyőződtek arról, hogy a tápanyag visszapótlásának nem egyedül az istállótrágya az eszköze, hanem minden hulladék, mely eddig elé eventként keresztül csak a szemét dombon hevert s azon anyag is, melyet csak a nagybírtokosok által használhatóknak tekintettek, nevezetesen a mesterséges nagy gyári trágyaanyagok.

Nem hagyják az elvetett gabó át addig, míg csak lábáról le nem kerül, gondozatlanul, ápolás nélkül, hanem előveszik kora tavasszal a fogas boronát, s feltörik azzal a föld kergét, mert tudják már, hogy a növény körüli porhanyós föld a termést megkétszerezi. A gabonafélék termelését szűkebb határok közé szorítják, belátván azt, hogy az egyoldalú gazdálkodás mellett még a megélhetés eszközeit sem képesek megszerezni.

Termelnek már takarmány-féléket s különböző kapásnövényeket is s mindezt rendszeres vetésforgóban elhelyezve, mert ez is nélkülözhetetlen feltétele a termés sikerének. De nemcsak a növénytermelés, hanem az állattenyésztésre is figyelmet fordítanak, jó tenyészállatok beszerzését és azok gondos tartását szem előtt hordozva.

S az örvendetes jelenségek legtöbbje a folyó gazdasági év szüleménye, azon üdvös és eléggé nem dicsérhető mozgalomból kifolyólag, melyet gazdasági egyesületeink a kisgazdák gazdasági ismereteinek gyarapítása céljából indítottak meg. Három hónapon keresztül szakadatlanul működtek a gazdatársadalom legkiválóbbjai, mint előadók az ország legkülönbözőbb vidékein s most örömmel észlelhetik, hogy a tudomány magvát oly talajra hintették el, hol az életfeltételeit megtalálta.

A kezdet nehézsége immár le van küzdve s így remélhető, hogy hazánk, melyre már oly sokszor és sokan alkalmazták, a szorosabb értelemben vett »mezőgazdasági állam» utójelzőt a mezőgazdaságot üző államok közül rövidesen az első helyet fogja kivívni.

Egy

Remington írógép

és egy milleniumi

sokszorosító gép hozzá

teljesen jókarban

jutányos árban eladó.

Czím a kiadóhivatalban.

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

 KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére,

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapír czégnomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélborték czégnomással

1000 drb. 2 frttól feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Eljegyzési kártyák

 nagyon olcsón.

Névjegyek

Tánczrendek

Számlák

Jegyzékek

Üzletjegyek

Körlevelek

Arjegyzékek

Műsorok

Zárszámadások

Evi jelentések

Dombornyomásu galvanizált remek

 reklam falragaszok.

Pinczérszámlák, bor és sörczimkék.

Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Regények, elbeszélések, költemények.

Tudományos és szakmunkák előállítása.

Rovatos ivenk, tabellák.

Részvények, szelvények.

Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.

Diszesen kiállított étlapok.

 igen mérsékelt árak mellett.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.